

each specific criminal offense. Substantial assistance in this is provided by the classification of crimes. Without this, it is very difficult to build a system of separate forensic techniques.

The problems related to the definition and content of forensic classification are considered, the comparative analysis of the views on the essence of criminal and forensic classification of crimes is made, their relation is considered. Based on the study of case law, crimes in the field of tourism are systematized. Their forensic classification has been developed, covering the generic object of attacks, the most common criminal schemes and technologies.

The author has stated that forming of separate criminalistics methodology of crimes committed in the field of tourist activity is possible only due to realization of classification on different levels - both on generic and specific. Besides, taking into account of data in relation to the separate elements of criminalistics description and mechanism of committing crime of this category will serve to electing of correct strategy of investigation and tactics of realization of investigative (search) actions, taking into account the specific of basic, auxiliary and concomitant criminal offences.

Keywords: *crime, tourism, tourist activity, criminalistics classification of crimes, criminal law classification of crimes.*

УДК 351.741:342.951

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-4-209-216

Михайлов В. О. ©

ад'юнкт

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДИСЦИПЛІНИ РОБОТИ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПОЗИЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Проаналізовано зарубіжний досвід забезпечення законності та дисципліни роботи патрульної поліції. Розглянуто зарубіжну практику функціонування поліцейських підрозділів та гарантії забезпечення відповідного рівня професіоналізму. Окреслено перспективи запозичення позитивних надбань зарубіжної практики для подальшого використання її в українських реаліях сьогодення.

Ключові слова: *зарубіжний досвід, законність, дисципліна, патрульна поліція, порушення прав, причини порушень законності.*

Постановка проблеми. Головна мета реформування правоохоронного сектора держави полягає у підвищенні ефективності роботи усєї правоохоронної системи. Незважаючи на комплекс вжитих заходів, практика засвідчує, що хоча поліцейська реформа й дала певні позитивні результати, тим не менш необхідним є подальше проведення перетворень. При цьому одним із ключових питань реформування національного поліцейського відомства є визначення критеріїв оцінки ефективності діяльності усіх його структурних підрозділів, у тому числі й патрульної поліції. З цього приводу доцільним стає використання досвіду інших країн, який дасть можливість розширити уявлення про напрями вдосконалення роботи патрульної поліції, дозволить знаходити найбільш конструктивні рішення. При цьому науковий інтерес до подібного дослідження має очевидне практичне значення, оскільки за результатами такого аналізу генеруються нові знання, із яких можна отримати корисні уроки на майбутнє, визначити ключові напрями проведення реформ. Також можна передбачити проблеми, які можуть виникнути при реалізації поставлених завдань, розробити більш повну методологію розвитку правоохоронної системи, провести вчасне коригування вже розроблених програм реформування.

© Михайлов В. О., 2019

vladmichaylov@ukr.net

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Попри значну кількість виконаних вченими досліджень проблем забезпечення законності та дисципліни в діяльності різних поліцейських підрозділів (варто згадати роботи В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, В. М. Бевзенка, О. І. Беспалової, Ю. П. Битяка, В. В. Галунька, В. М. Гарашука, Т. О. Гуржія, Р. А. Каложного, О. Ф. Кобзаря, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, С. Ф. Константинова, О. В. Кузьменко, М. В. Лошицького, Р. С. Мельника, Т. П. Мінки, С. О. Мосьондза, О. М. Музичука, В. Я. Настюка, В. І. Олефіра, О. І. Остапенка, Д. В. Приймаченка, А. О. Собакаря, М. М. Тищенко, О. І. Харитонової, О. С. Юніна та інших вчених), закордонна практика в них розглядається однобічно, переважно в межах констатації позитивних досягнень та без обґрунтування можливостей подальшого використання її надбань в Україні.

Водночас саме зарубіжний досвід має достатньо позитивних прикладів, вміле використання яких може оптимізувати діяльність роботи патрульної поліції, забезпечити неухильне дотримання її працівниками принципу законності та дисципліни, дотримання прав людини і громадянина, усунути наявні розбіжності та колізії, окреслити перспективи подальшого розвитку.

Саме зарубіжний досвід, як правильно наголошує Р. С. Мельник, сприяє розширенню наших уявлень про досліджувані правові явища; допомагає подивитися на ту або іншу проблему під іншим кутом зору; співставити власні здобутки зі здобутками зарубіжних колег; не марнувати час на розв'язання проблем, які вже знайшли вирішення на сторінках закордонних видань [1, с. 179]. З іншого боку, сліпе запозичення зарубіжного досвіду, на думку Т. О. Коломоєць, дає недостатній ефект, створює часом законодавчі суперечності, призводить до виникнення прогалин у регулюванні того чи іншого виду правовідносин [2, с. 145; 3, с. 109].

Мета цієї статті полягає у необхідності вивчення зарубіжної практики забезпечення законності та дисципліни роботи патрульної поліції для подальшого використання її позитивних надбань в українських реаліях сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Відправною точкою для перегляду ролі поліції в суспільстві стали процеси 1960-х рр.: випадки корупції та зловживань владою серед поліцейських; хвиля звинувачень проти поліції за фактами расизму та дискримінації; випадки масових заворушень і мілітаризація поліцейської тактики; зростання злочинності та недовіра суспільства до поліції; зменшення суспільної підзвітності і самоізоляція поліції від суспільства.

Одночасно з науковим усвідомленням названих проблем у 60–70-ті рр. ХХ ст. був узятий курс на підвищення законності поліцейської роботи і розширення ступеня її підзвітності суспільству. Сталося організаційне оформлення дієвого політичного і громадянського контролю над поліцією за допомогою поділу функцій політико-стратегічного керівництва і адміністративного управління. У 80-ті – на початку 90-х рр. ХХ ст. поліцейські структури прагнули організувати свою діяльність на основі тісного контакту з населенням.

Багато дослідників сходяться в тому, що у відповідь на нові загрози і проблеми у 80-ті – на початку 90-х рр. ХХ ст. в поліцейських системах західних держав відбулися фундаментальні, парадигматичні зміни в поліцейській роботі, в поліцейській філософії, в поліцейському управлінні, кардинально змінилися уявлення про соціальну функцію поліції та її роль у забезпеченні безпеки. Сьогодні поліція бере участь у забезпеченні безпеки поряд з іншими громадськими структурами і приватними організаціями. Не володіючи більше монополією на здійснення поліцейської діяльності, поліція разом з тим залишається домінуючим актором «мереж безпеки», без якого спільна діяльність інших учасників не може відбутися [4].

Проблема дотримання законності серед співробітників поліцейських відомств у зарубіжних країнах є не менш актуальною, ніж в Україні. Вивчення досвіду протидії корупції в поліції інших держав обґрунтовано здається дослідникам теоретично і практично значущим [5, с. 79–85]. Розширюючи свої знання про діяльність поліції в інших країнах, можна краще зрозуміти сутність і проблеми діяльності органів внутрішніх справ в Україні і виробити більш ефективні заходи щодо її вдосконалення, в тому числі і в напрямку попередження злочинів, скоєних співробітниками [6, с. 1–14]. Безперечно, не слід повністю

використовувати досвід діяльності поліції в інших країнах у роботі вітчизняних структур. Тут повинні бути враховані національні особливості, а також соціально-економічні умови розвитку України.

Так, наприклад, у Франції бездоганна служба (зокрема, відсутність дисциплінарних покарань за корупційне поведіння) дає право на підвищене пенсійне забезпечення. У свою чергу, в якості заходу дисциплінарного впливу до правопорушника застосовується виключення (повне або часткове) стажу служби в поліції при розрахунку пенсійної допомоги. У Франції, а також у Німеччині реалізовано принцип «прозорості кар'єрних сходів» служби в поліції, який передбачає для вступника на службу можливість оцінити фінансовий (рівень грошового забезпечення, розмір пенсії) і статусний (престижність займаної посади, соціальні пільги та преференції членам сім'ї співробітника) аспекти, що надаються співробітникам поліції [7, с. 120–128].

У Німеччині співробітникам поліції надається значне грошове утримання та соціальні пільги, що значно перевищують середні по країні. Отримання винагород і подарунків заборонено. Незважаючи на те, що кримінальне покарання за хабар досить м'яке, воно передбачає беззастережне зняття з посади і заборона бути чиновником у майбутньому. Хабарники автоматично позбавляються гарантованого забезпеченого життя і перспектив на забезпечену гарною пенсією старість. Також до цих пір діють ради трудових колективів: їх слово при висуненні особи на керівну посаду має не меншу вагу, ніж рішення керівника підрозділу. Жодне підвищення неможливе без згоди ради.

Цікавим фактом у поліцейській системі США є те, що посада керівника поліції штату (шерифа) є виборною, тому на нього практично неможливо тиснути, що є серйозним антикорупційним фактором [8, с. 98; 9, с. 13].

Визначаючи переваги даної системи, слід підкреслити, що в основі роботи дорожньої поліції використовується перш за все ініціатива на місцевому рівні, що забезпечує тісний зв'язок з населенням. Принцип побудови поліцейської системи США такий, що «тиск» на поліцію міст і округів з точки зору підвищення ефективності її роботи завдає не влада в особі вищестоящої поліцейської структури, а населення. Тому єдиний результат, до досягнення якого прагне кожен поліцейський орган і невеликого містечка (графства), і мегаполісу, – це задоволеність населення (платника податків) повсякденною роботою поліції [8, с. 14].

Аналіз організації поліцейської системи Норвегії свідчить про наявність в її структурі патрульно-постової служби і служби дорожнього руху. Найбільш показовим є той факт, що в Норвегії сприймають поліцію як такою, що заслуговує повної довіри некорумпованої організації [9, с. 14].

У Нідерландах норми протидії корупції закладені і в Основному законі держави [10, с. 9–13]. Відповідно до Конституції Королівства Нідерландів, міністри уряду і депутати парламенту складають урочисто присягу монарху, в якій клянуться, що «будуть чесно виконувати всі обов'язки, покладені на них, і обіцяють не брати прямо або побічно будь-яких підношень або подарунків від будь-яких осіб за будь-які дії або бездіяльність за посадою» (ст. ст. 86, 97) [11, с. 605–612].

Механізм політики «національної чесності» в Нідерландах постійно розвивається і вдосконалюється; в даний час він включає в себе в якості складових елементів моніторинг можливих точок виникнення ситуацій корупційної спрямованості в державних і громадських організаціях, скорочення надлишкової бюрократії, навчання чиновників правилам поведінки державних службовців, ретельний підбір і розстановку кадрів на відповідальні посади і т.д.

Створена в Нідерландах система контролю не дозволяє особі, викритій у корупції, займати надалі посади в державних органах, втрачаються усі соціальні пільги, які надає державна служба, наприклад пенсійне і соціальне обслуговування. Однак головними чинниками антикорупційності нідерландського суспільства є позитивна репутація, власна гідність і добре ім'я, втрата яких для голландського службовця є страшнішим покаранням, ніж позбавлення робочого місця, заробітної плати і соціальних привілеїв.

У процесі багатовікової боротьби з корупцією голландське суспільство усвідомило руйнівний характер її впливу, а тому уважно відстежує діяльність поліції Нідерландів [12, с. 78–91].

В умовах демократичної правової держави, якою сьогодні є Королівство Нідерландів, свою владу поліція отримує від населення і відповідно до Закону від 1993 року «Про поліцію» реалізує її на основі партнерських відносин з цим населенням. Поліція в Нідерландах є частиною громадянського суспільства і, займаючись поліцейським «обслуговуванням» населення, забезпечуючи його захист, стає, по суті, соціальним органом.

Політика «національної чесності» у сфері підбору кадрів для нідерландської поліції передбачає жорсткий відбір кандидатів на конкурсній основі (особливо на керівні посади); інтенсивну професійну підготовку і виховний вплив з боку керівників поліцейських органів і наставників; встановлення для поліцейських службовців гідного грошового утримання, широких соціальних пільг і привілеїв, у тому числі при отриманні пенсійного забезпечення; створення сприятливих умов для кар'єрного зростання, об'єктивних критеріїв при застосуванні заходів заохочень та стягнень незалежно від статі та національності співробітника поліції [13, с. 16–18].

Керівники голландської поліції дотримуються принципу, відповідно до якого основна мета реагування на скарги громадян щодо конкретного поліцейського полягає не в покаранні винного співробітника, а у відновленні і підтримці довіри громадськості до поліції [7, с. 120–128].

Викликає інтерес вирішення проблеми забезпечення законності та дисципліни в органах внутрішніх справ Грузії (раніше одне з найбільш корумпованих відомств). Спочатку було прийнято закон «Про патрульну поліцію» та оновлено штат працівників на 85 %. Проте головним є те, що патрульним поліцейським встановили гідний соціальний пакет і відповідну заробітну плату – близько 750 \$ на місяць при середній зарплаті громадян в 200 \$. Всі екзаменаційні поліцейські автомобілі «обладнані» відеокамерами і автоматизованою системою обліку помилок. Якщо грузинський поліцейський порушить ПДР на особистому авто і скаже іншому поліцейському, що він свій, то (хто б він не був) буде негайно звільнений. Все це викликало довіру населення до поліції на 87 %, що більше, ніж в Америці і Європі [14].

У Бельгії значну увагу приділяють професійній підготовці поліцейських кадрів. Програми професійної підготовки, які здійснюють школи поліції, включають: 1) законодавчі і підзаконні положення; 2) застосування на практиці методів поліції; 3) застосування поліцейських тактичних принципів і правил їх виконання; 4) засвоєння навичок адекватної поведінки та вміння підтримувати спілкування [15, с. 165].

Дисциплінарна відповідальність та дисциплінарне провадження щодо поліцейських регламентуються Законом Королівства Бельгії «Про дисциплінарний статут персоналу поліцейських служб» від 19 травня 1999 року. У ньому зазначено, що будь-яка дія або поведінка, навіть не при виконанні службових обов'язків, яка є порушенням професійних обов'язків або яка ганьбить честь посади, є дисциплінарним порушенням та може призвести до дисциплінарної санкції. Дисциплінарними санкціями за незначні порушення є такі: 1) попередження; 2) догана. Дисциплінарними санкціями за тяжкі порушення є такі: 1) вирахування з грошового утримання; 2) тимчасове відсторонення від обов'язків як дисциплінарний захід максимум на три місяці; 3) переведення на менш оплачувану роботу; 4) обов'язкове звільнення; 5) звільнення [15, с. 172–173].

Досить цікавим у питанні забезпечення законності й дисципліни в діяльності патрульної поліції є скандинавський досвід, зокрема у Швеції повсюдно впроваджено проблемно-орієнтований підхід «problem oriented policing» – цілеспрямоване і систематичне вивчення причин звернення громадян у поліцію і усунення цих чинників. Корупційна складова у Швеції зведена до мінімуму. Згідно зі статистичними даними, рівень соціальної довіри шведів до діяльності поліції найвищий у світовій практиці – 98 % [16, с. 148–155]. Довіра до поліції виявляється у підтримці законослухняної поведінки громадян, у сприянні поліцейським в оперативно-розшуковій діяльності, в участі як свідків у судових розглядах. А це досягається шляхом якісної професійної підготовки поліцейських, якісного відбору кадрів, дотримання етичних стандартів поведінки, поваги і дотримання прав і свобод громадян [17, с. 147–148].

У поліції Великої Британії питання забезпечення законності та дисципліни є однією із складових оцінки її діяльності в цілому. З кінця 1970-х років скарги громадян на

дії поліцейських розглядаються незалежними від поліції структурами: Комітетом з розгляду скарг на поліцію (Police Complaints Board, PCB; до 1985 р.), Управлінням з розгляду скарг на поліцію (Police Complaints Authority, PCA; 1985–2004 рр.), зараз – Незалежною комісією зі скарг на поліцію (Independent Police Complaints Commission, IPCC), уповноваженою неурядовою корпорацією (public corporation). Повноваження цих органів змінювалися в бік все більшої активності, самостійності в перевірці дій поліції. PCB мала справу з закінченими внутрішніми розслідуваннями, проведеними поліцейськими службами, і могла, якщо були достатні підстави, оскаржити і переглянути їх результати (наприклад, якщо внутрішня перевірка призвела до рішення не порушувати кримінальну справу проти співробітника, комітет міг скасувати таке рішення і зажадати більш ретельного розслідування). PCA отримала право контролювати поточний хід розслідувань за скаргами. IPCC, у свою чергу, може проводити розслідування самостійно, за власною ініціативою. Співробітники IPCC не є поліцейськими, але на період участі в розслідуванні отримують, у межах своєї справи, повноваження, встановлені законом для поліцейських слідчих [18].

Отже, маючи різні традиції, історичний досвід, зарубіжні країни використовували доступні їм ресурси та інновації для максимального підвищення ефективності забезпечення публічної безпеки і порядку в інтересах громадянина і суспільства, здійснивши перехід від кризової моделі діяльності поліції – репресивних заходів до соціально орієнтованої моделі – профілактики. Моніторинги громадської думки – це головний інструмент оцінки діяльності поліції в зарубіжних країнах, яка прагне підтверджувати образ ефективної державної структури, професійно захищає права населення.

Очевидно, що всі дії поліції так чи інакше впливають на формування громадської думки і ставлення до її діяльності. Зусилля, спрямовані на підвищення рівня довіри до поліції, незмінно будуть сприяти підвищенню ефективності функціонування усієї правоохоронної системи за рахунок таких показників: 1) готовність до співпраці з боку громадян, що значною мірою сприятиме підтриманню в належному стані публічної безпеки та порядку; 2) підвищення правової культури громадян, готовність слідувати соціально-правовим нормам у суспільстві; 3) підвищення соціального престижу поліцейської діяльності і за рахунок цього – підвищення рівня кадрового відбору.

Висновки. Отже, виконане дослідження закордонного досвіду застосування правових засобів забезпечення законності та дисципліни в діяльності поліцейських систем окремо взятих держав дозволяє зробити висновок, що цей досвід в умовах реформування органів внутрішніх справ та функціонування патрульної поліції може бути корисний для України в частині:

- реалізації принципу «прозорості кар’єрних сходів» служби в поліції, який передбачатиме для вступника на службу можливість оцінити фінансовий (рівень грошового забезпечення, розмір пенсії) і статусний (престижність займаної посади, соціальні пільги та преференції членам сім’ї співробітника) аспекти, що надаються співробітникам поліції (Франція);
- забезпечення значного грошового утримання та соціальних пільг, які значно перевищуватимуть середні по країні та унеможливлюватимуть зловживання своїм службовим становищем (Німеччина);
- комплектування підрозділів поліції виключно на конкурсній основі (Китай);
- визначення об’єктивних критеріїв при застосуванні заходів заохочень та стягнень незалежно від статі та національності співробітника поліції (Нідерланди);
- формування особового складу патрульної поліції за принципом, який забезпечуватиме найбільш ефективне виконання завдань, поставлених як перед усім формуванням, так і перед кожним співробітником (вимоги до рівня освіти, кваліфікації, фізичного і психічного стану і т.п.);
- максимально чіткого визначення і нормативного закріплення відповідальності, яка покладатиметься на керівника підрозділу, оскільки множинність виконавців викликає безвідповідальність і порушує нормальне функціонування;
- встановлення меж відповідальності співробітника поліції у поєднанні з наданням йому пропорційних повноважень. Цей принцип передбачає точне установлення обов’язків відповідно до посади, а також меж повноважень і дисциплінарних прав (вони

детально викладені в службових статутах поліції зарубіжних країн);

– формування штатного розкладу поліцейського формування за кордоном відповідно до різних видів покладених на підрозділ патрульної поліції обов'язків, що залежатиме від обсягу завдань, а не від здібностей конкретних виконавців. Такий підхід слід вважати універсальним і цілком адаптованим в Україні;

– визначення такої організаційної структури будь-якої ланки поліції, яка забезпечуватиме координацію зусиль усіх підрозділів, що відобразатиметься в злагодженому виконанні службових завдань, які має вся система органів правопорядку.

Список використаних джерел

1. Мельник Р. С. Система адміністративного права України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2010. 415 с.
2. Коломосць Т. О., Лютіков П. С. Державний контроль у галузі чорної металургії в Україні: організаційно-правовий аспект : монографія. Запоріжжя : Запорізьк. нац. ун-т, 2009. 216 с.
3. Коломосць Т. О., Сінельник Р. В. Захисник у провадженні у справах про адміністративні правопорушення : монографія. Київ : Істина, 2008. 184 с.
4. Киселев А. К. Реформи в поліції європейських країн (рубеж XX–XXI вв.). *Гуманитарные и юридические исследования*. URL: http://publicverdict.org/topics/ref_research/9735.html <https://cyberleninka.ru/article/n/reformy-v-politsii-evropejskih-stran-rubezh-xx-xxi-vv>
5. Макаров А. А., Чупров В. М. Административно-правовое регулирование противодействия коррупции в полиции зарубежных стран. *Административное и муниципальное право*. 2010. № 3. С. 79–85.
6. Буданов А. В. Методика использования материалов зарубежного опыта в профессиональной подготовке сотрудников МВД России. Москва, 1995. С. 1–14.
7. Смирнов К. С. Зарубежный опыт организации функционирования полиции: теоретико-правовой анализ. *Ученые тр. Рос. Акад. адвокатуры и нотариата*. 2011. № 3. С. 120–128.
8. Быков А. В., Кикоть-Глуходедова Т. В. Система обеспечения внутренней безопасности США. Конституционно-правовой аспект деятельности : монографія. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. 136 с.
9. Высоцкий С. А. Зарубежный опыт применения правовых средств обеспечения законности в деятельности полиции. *Современная наука*. 2011. № 2. С. 13–16.
10. Кислухин В. А. История борьбы с коррупцией в Нидерландах и роль полиции в этой деятельности. *История государства и права*. 2010. № 2. С. 9–13.
11. Конституции государств Европы. В 3 т. / под общ. ред. Л. А. Окунькова. Москва : НОР-МА, 2001. Т. 2. С. 605–612.
12. Аалберс М. М., Ван де Бунт Х. Г., Ван дер Лаан П. Х. Тенденции развития преступности и уголовной юстиции в Нидерландах. *Криминологические исследования в мире / НИИ проблем укрепления законности и правопорядка*. Москва, 1995. С. 78–91.
13. Хелсинга Г. Комплектование личного состава сотрудниками из числа меньшинств в Нидерландах. *Проблемы прав человека и этнических меньшинств : материалы Междунар. семинара Совета Европы* / под ред. О. Д. Набиевского. Челябинск: ЧЮИ МВД России, 2006. С. 16–18.
14. Чем российский полицейский отличается от американского. URL: http://publicverdict.org/topics/ref_research/9735.html <http://8prav.ru/chem-rossijskij-politseyskij-otlichaet/>
15. Про організацію інтегрованої поліцейської служби, структурованої на два рівні : Закон Королівства Бельгії від 7 грудня 1998 року. *Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство* / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ : Москаленко О. М., 2013. 588 с.
16. Кораблев С. Е. Социально ориентированная стратегия деятельности полиции как фактор ее профессиональной эффективности. *Вестник Воронежского института МВД России*. 2013. № 1. С. 148–155.
17. Дунаева О. Н. Современные концепции взаимодействия полиции и общества как средства противодействия преступности: опыт зарубежных стран и России. *Юридическая наука и правоохранительная практика*. 2017. № 1. С. 145–153.
18. Титков А. Оценка деятельности полиции в Англии и Уэльсе. URL: http://publicverdict.org/topics/ref_research/9735.html.

Надійшла до редакції 20.11.2019.

References

1. Mel'nyk, R. S. (2010) *Systema administratyvnoho prava Ukrainy* [System of Administrative Law of Ukraine] : dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07. Kharkiv. 415 s. [in Ukr.].
2. Kolomojets', T. O., & Lyutikov, P. S. (2009) *Derzhavnyy kontrol' u haluzi chornoyi metalurhiyi v Ukraini: orhanizatsiyno-pravovyy aspekt* [State control in the field of ferrous metallurgy in Ukraine: organizational and legal aspect] : monohrafiya. Zaporizhzhya : Zaporiz. nats. un-t. 216 s. [in Ukr.].
3. Kolomojets', T. O., & Sinyel'nik R. V. (2008) *Zakhysnyk u provadzhenni u spravakh pro administratyvni pravoporushennya* [Advocate in administrative lawsuits] : monohrafiya. Kyiv : Istyna. 184 s. [in Ukr.].
4. Kyselev, A. K. *Reformy v polytsyyi evropeyskykh stran (rubezh XX–XXI vv.)*. [Reforms in the police of European countries (turn of XX-XXI centuries)]. *Humanytarnye y yurydicheskiye yssledovannya*. URL: http://publicverdict.org/topics/ref_research/9735.html <https://cyberleninka.ru/article/n/reformy-v-politsii-evropeyskih-stran-rubezh-xx-xxi-vv>
5. Makarov, A. A., & Chuprov, V. M. (2010) *Admynstratyvno-pravovoe rehulyrovanye protyvodeystviya korruptsyy v polytsyyi zarubezhnykh stran*. [Administrative and legal regulation of counteraction to corruption in the police of foreign countries]. *Admynstratyvnoe y munytsypal'noe pravo*. № 3. S. 79–85. [in Ukr.].
6. Budanov, A. V. (1995) *Metodyka yspol'zovannya materyalov zarubezhnoho opyta v professional'noy podhotovke sotrudnykov MVD Rossyyi*. [Methods of Using Foreign Experience Materials in the Professional Training of the Ministry of Internal Affairs of Russia]. Moskva. S. 1–14. [in Russ.].
7. Smyrnov, K. S. (2011) *Zarubezhnyy opyt orhanyzatsyy funktsyonyrovannya polytsyyi: teoretyko-pravovoy analiz*. [Foreign experience of organizing police functioning: a theoretical and legal analysis]. *Uchenye tr. Ros. Akad. advokatury y notaryata*. 2011. № 3. S. 120–128. [in Russ.].
8. Bykov A. V., & Kykot'-Hlukhodedova T. V. (2010) *Systema obespecheniya vnutrenney bezopasnosti SSHA. Konstytutsyonno-pravovoy aspekt deyatel'nosti* [US Internal Security System. Constitutional-legal aspect of activity] : monohrafiya. Moskva : YUNYTY-DANA. 136 s. [in Russ.].
9. Vysotskiy, S. A. (2011) *Zarubezhnyy opyt pryomeneniya pravovykh sredstv obespecheniya zakonnosti v deyatel'nosti polytsyyi*. [Foreign experience of applying legal means of ensuring lawfulness in police activity]. *Sovremennaya nauka*. № 2. S. 13–16. [in Russ.].
10. Kyslukhyn V. A. (2010) *Ystoryya bor'by s korruptsyei v Nyderlandakh y rol' polytsyyi v étoy deyatel'nosti*. [History of the fight against corruption in the Netherlands and the role of the police in this activity]. *Ystoryya hosudarstva y prava*. 2010. № 2. S. 9–13. [in Russ.].
11. *Konstytutsyyi hosudarstv Evropy*. [The Constitution of the States of Europe]. V 3 t. / pod obshch. red. L. A. Okun'kova. Moskva : NORMA, 2001. T. 2. S. 605–612. [in Russ.].
12. Aalbers, M. M., & Van de Bunt KH. H., & Van der Laan P. KH. (1995) *Tendentsyy razvytiya prestupnosti y uholovnoy yustytssy v Nyderlandakh*. [Trends in the development of crime and criminal justice in the Netherlands]. *Kryminolohicheskiye yssledovannya v myre / NYY problem ukrepleniya zakonnosti y pravoporyadka*. Moskva. S. 78–91. [in Russ.].
13. Khelsynha, H. (2006) *Komplektovanye lychnoho sostava sotrudnykamy yz chysla men'shynstv v Nyderlandakh*. [Recruiting minority staff in the Netherlands. Problems of Human Rights and Ethnic Minorities]. *Problemy prav cheloveka y étnycheskykh men'shynstv : materyaly Mezhdunar. semynara Soveta Evropy / pod red. O. D. Natsyevskoho*. Chelyabynsk: CHYUY MVD Rossyy. S. 16–18. [in Russ.].
14. *Chem rossyyskyy polytseyskiy otlychaet'sya ot amerykansko*. [How is a Russian policeman different from an American policeman]. URL: http://publicverdict.org/topics/ref_research/9735.html <http://8prav.ru/chem-rossijskij-politsejskij-otlichaet/>
15. *Pro orhanizatsiyu intehrovanoyi politseys'koyi sluzhby, strukturovanoyi na dva rivni : Zakon Korolivstva Bel'hiyi vid 7 hrudnya 1998 roku*. [On the organization of an integrated police service, structured on two levels: the Law of the Kingdom of Belgium of 7 December 1998]. *Status politsiyi: mizhnarodni standarty i zarubizhne zakonodavstvo / za zah. red. O. A. Banchuka*. Kyiv : Moskalenko O. M., 2013. 588 s. [in Ukr.].
16. Korablev, S. E. (2013) *Sotsyal'no oryentyrovannaya stratehiya deyatel'nosti polytsyyi kak faktor ee professional'noy éffektivnosti*. [Socially oriented strategy of police activity as a factor of its professional efficiency]. *Vestnyk Voronezhskoho ynstytuta MVD Rossyyi*. 2013. № 1. S. 148–155. [in Russ.].

17. Dunaeva, O. N. (2017) Sovremennyye kontseptsyy vzaymodeystviya politysyy y obshchestva kak sredstva protyvodeystviya prestupnosti: opyt zarubezhnykh stran y Rosseyu. [Modern concepts of police-society interaction as a means of combating crime: the experience of foreign countries and Russia]. Yurydycheskaya nauka y pravookhranytel'naya praktyka. № 1. S. 145–153. [in Russ.].

18. Tytkov, A. Otsenka deyatel'nosti politysyy v Anhlyy y Uél'se. [Evaluation of police activity in England and Wales]. URL: http://publicverdict.org/topics/ref_research/9735.html.

SUMMARY

Mykhailov V. O. Foreign experience in ensuring legality and discipline of the patrol police work: borrowing prospects for Ukraine. The article analyzes the foreign experience of ensuring the legality and discipline of the work of the patrol police. The foreign practice of functioning of the police units and guaranteeing the provision of the appropriate level of professionalism are considered.

The foreign experience itself has rather positive examples, the skillful use of which can optimize the work of the patrol police, ensure the strict observance by its employees of the principle of law and discipline, respect for human rights and citizen, eliminate existing differences and conflicts, outline prospects for further development

The experience of the USA, Germany, France, the Netherlands, Great Britain, etc. has been analyzed. With different traditions, historical experience, foreign countries used the resources and innovations available to them to maximize the effectiveness of securing public order security in the interests of the citizen and society, moving from the crisis model of the police - repressive measures to a socially oriented model - prevention.

The study of foreign experience of the application of legal means of ensuring the legality and discipline of the activities of the police systems of individual states made it possible to conclude that this experience in the context of reforming the law enforcement agencies and the functioning of the patrol police may be useful for Ukraine in part: implementing the principle of “transparency of career stairs” “service in the police, which will provide the opportunity for the entrant to assess the financial (level of cash benefits, the size of the pension) and the status (prestige of a position, social privileges and preferences for family members of an employee) aspects that are provided to police officers (France); provision of significant money and social benefits that are significantly higher than the average in the country and make it impossible to abuse their position (Germany); recruitment of police units exclusively on a competitive basis (China); Identification of objective criteria for the application of measures of rewards and penalties regardless of sex and nationality of the police officer (the Netherlands); the formation of the personnel of the patrol police on the principle that will ensure the most effective implementation of tasks set before all formation, and before each employee (requirements to the level of education, qualifications, physical and mental status, etc.); maximum clear definition and normative consolidation of responsibility, which will rely on the head of the unit, since the plurality of performers causes irresponsibility and violates normal functioning; establishing limits of responsibility of the police officer in conjunction with granting him proportional powers. This principle provides for the exact establishment of duties for office, as well as the limits of authority and disciplinary rights (they are detailed in the official statutes of the police of foreign countries), etc.

The prospects of borrowing positive achievements of foreign practice for further use in the Ukrainian realities of the present are outlined.

Keywords: *foreign experience, legality, discipline, patrol police, violation of rights, causes of violations of legality.*